

Hacı Bayram-ı Velî'nin Torunlarından
Şair Ahmed Nuri Baba
Divanı'ndan Örnekler,
Ankara Şehrengizi ve Ser-Güzeşt'i

Yazar

Mustafa Erdoğan

ISBN: 978-605-9247-81-8

1. Baskı

Kasım, 2017 / Ankara

100 Adet

Grafiker®

Yayınları

Yayın No: 249

Web: grafikeryayin.com

Kapak, Sayfa Tasarımı,

Baskı ve Cilt

Grafiker®

Grafik-Ofset Matbaacılık Reklamcılık

Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

1. Cadde 1396. Sokak No: 6

06520 (Oğuzlar Mahallesi)

Balgat-ANKARA

Tel : 0 312. 284 16 39 Pbx

Faks : 0 312. 284 37 27

E-mail : grafiker@grafiker.com.tr

Web : grafiker.com.tr

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	5
HAYATI.....	7
TASAVVUFİ KİŞİLİĞİ: MELÂMÎLİĞİ VE MELÂMÎLİK'LE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ.....	15
EDEBÎ KİŞİLİĞİ.....	23
ESERİ: <i>DİVAN'I</i>	27
<i>ANKARA ŞEHRENGİZİ</i>	31
<i>SER-GÜZEŞT</i>	51
ÇEVİRİYAZI METİNLER.....	59
<i>NURİ BABA DİVAN'INDAN ÖRNEKLER</i>	59
<i>ANKARA ŞEHRENGİZİ</i>	81
<i>SER-GÜZEŞT</i>	95
KAYNAKLAR.....	103
METİN ÖZEL ADLAR DİZİNİ.....	105
ELYAZMASI METİNLERİN FOTOĞRAFLARI.....	109

Doç. Dr. Mustafa ERDOĞAN

1971 yılında Yozgat'ta doğdu. 1994 yılında Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun oldu. Eski Türk Edebiyatı alanında 1997 yılında yüksek lisansını, 2008 yılında doktorasını tamamladı. 2012 yılında aynı alanda doçent ünvanını aldı. Dumlupınar ve Gazi üniversitelerinde araştırma görevlisi olarak, Ahi Evran Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak çalıştı. Halen Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde görev yapmaktadır. Evli ve iki çocuk babası olan Mustafa Erdoğan'ın *Türk Edebiyatında Muhammes* (Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2002, XIV+342 s.), *Abdülbâkî Baykara Dede Hayatı, Şahsiyeti, Eserleri ve Şiirleri* (Dergâh Yayınları, İstanbul, 2003, 416 s.), *Osmanlı Şiirinde Mevlânâ Övgüleri ve Mevlevîlik Unsurları* (TDV Yayınları, Ankara, 2009, 728 s. A. Mermer, A.S. Hidayetoğlu ve N.K. Keskin ile birlikte), *Bursalı Rahmî ve Dîvânı* (Dergâh Yayınları, İstanbul, 2011, 410 s.; Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, e-kitap, Ankara, 2011, 456 s.) ve *Gedizli Kabûlî ve Divanı* (Gediz Belediyesi Kültür Yayınları, [Ankara] 2013, 531 s.), Ankaralı Râzî ve Divanı (Ankara Büyükşehir Belediyesi Yayınları, Ankara, 2015, 532 s. Mehmet Şahin'le birlikte) isimli kitapları, muhtelif dergilerde yayınlanmış makaleleri ve çeşitli toplantılarda sunulmuş bildirileri bulunmaktadır.

ÖN SÖZ

Bugün Türkiye Cumhuriyeti'nin başşehri olan Ankara, Anadolu'daki en eski yerleşim merkezlerinden biri olmakla birlikte, her devirde de önemini muhafaza etmiş bir mekândır. Fakat her nedense Ankara bazı insanlar tarafından Cumhuriyet öncesinde çok küçük ve önemsiz bir yer zannedilmektedir. Hâlbuki ciddi bir araştırmayla bunun pek de doğru olmadığı rahatlıkla anlaşılmaktadır. Bu âfâkî bakış ve kanaat Ankara'nın kültürel ve edebî yönü için de geçerlidir. Ankara'nın Osmanlı devrinde dil ve edebiyat açısından bir İstanbul, Edirne, Bursa kadar önemli bir yer olmadığı malumdur. Ancak bu görüş yine de Ankara'yı yok saymaya bir sebep değildir. Aslında bu yanlış kanaat biraz da Ankara'nın Cumhuriyet öncesi dil ve edebiyat araştırmalarına çok fazla konu olmamasından kaynaklanmaktadır. Ankara'nın kültürel ve edebî birikiminin layıkıyla incelenip ortaya konulduğunu söylemek şimdilik mümkün değildir. Örneğin yetiştirdiği şairler açısından bakıldığında Ankara, Osmanlı şehirleri içinde oldukça gerilerde görünmektedir. Hâlbuki bize göre konuyla ilgili araştırmalar çoğaldıkça Ankara'nın yeri değişecek, bu sıralamada Ankara daha yukarılara çıkacaktır¹. Çünkü henüz üzerinde ciddi araştırmaların olmadığı Ankaralı şairler ve yazarlar bulunmaktadır. İşte bunlardan biri de Ankaralı Nuri Baba'dır.

Ahmed Nuri Baba, Osmanlı devrinde Ankara'da yetmişmiş, fazla tanınmayan şairlerden biridir. Nuri Baba, 23 Ağustos 1776'da doğmuş, 4 Şubat 1847'de vefat etmiştir. Ahmed Nuri Baba, bir taraftan Hacı Bayram-ı Vefî'nin neslinden gelen bir mutasavvıf

¹ Nitekim Mustafa İsen, "Ankaralı Divan Şairleri" başlıklı makalesinde Ankaralı toplam 16 şairin adını sayarken Necati Tonga, farklı araştırmalardan hareketle bu sayımın 16 değil 46 olduğunu söylemektedir. Bk. İsen, 1997, s. 108-113; Tonga, 2014, s. 186.

olması, bir taraftan şiirle ciddi bir şekilde meşgul olarak güzel şiirler söyleyen bir şair olması, bir taraftan da bir Ankara sevdalısı olması açısından dikkate değer bir şahsiyettir.

Nuri Baba'nın eksik de olsa yazma halinde bir Divan'ı bulunmaktadır. Bu eserdeki ilginç şiirlerden biri Ankara Şehrengizi'dir. Eski Türk edebiyatında şimdilik bilinen tek Ankara Şehrengizi niteliğindeki bu manzûme, mesnevi şeklindedir ve toplam 157 beyitten oluşmaktadır. Şiirde çeşitli milletlerin güzelleri sırasıyla değerlendirilmekte, sonra Ankara'dan, Ankara'nın farklı yönlerinden, örneğin âlimlerinden, güzellerinden, özellikle de sularından söz edilmekte ve Ankara övülmektedir.

Nuri'nin Divan'ındaki ilginç şiirlerden bir diğeri de şairin kendi hayatı ve kişiliği hakkında bilgi verdiği, oğluna nasihatlarını, bilhassa Melâmîlik'le ilgili görüşlerini içeren "Ser-güzeşt" başlıklı manzumedir. 19. asırda yaşamış bir mutasavvıfın manzum otobiyografisi sayılabilecek bu manzume, mesnevi nazım şekliyle yazılmıştır ve 81 beyitten oluşmaktadır.

Bu çalışmada, önce Nuri Baba'nın hayatı, tasavvufi ve edebî kişiliği, ayrıca eseri üzerinde durulacak, ardından Ankara Şehrengizi ve Ser-güzeşt'i değerlendirilecek, daha sonra Divan'dan örnekler ve bahsedilen manzumelerin çevriyazılı metinleri sunulacaktır. Bunları kaynaklar bölümü ve metin özel isimler dizini takip edecek, en son da elyazması metinden örnek fotoğraflar sunulacaktır.

Nuri Baba'yı tanıtmayı ve şiirlerinden örnekler sunmayı amaçlayan bu çalışma vesilesiyle Ankara'nın kültürel ve edebî değerlerinden biri daha kısmen de olsa aydınlanmış olmaktadır. Nuri Baba ve şiirleri konusundaki çalışmalarımız devam edecektir. Eserimizin ilgililere, özellikle Ankara'ya ve Ankaralıları'a faydalı olması dileğiyle...

Mustafa Erdoğan
Ankara-2017